

**GAZI HUSREV-BEGOVA BIBLIOTEKA
SARAJEVO**

Enver Mulahalilović

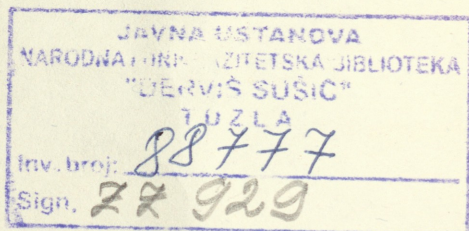
SULEJMAN FIKRI ERTEN

**(Poseban otisak iz Anala Gazi Husrev-begove biblioteke
— knjiga XI — XII/1985)**

**SARAJEVO
1985.**

**J.U. NARODNA I UNIVERZITETSKA
BIBLIOTEKA "DERVIŠ SUŠIĆ" TUZLA**

MULAHALILLOVIĆ E. July 1986

Glasfiji, sadržano!

Tuzla, 14. VII 1986.

Enver

Enver Mulahalilović

SULEJMAN FIKRI ERTEN
(Sulejman Hadžiefendić-Imamović)
(1292—1382. H. / 1875—1962. n. e.)

UVOD

U zaključku svoje doktorske disertacije »Fadil-paša Šerifović, pjesnik i epigrafičar Bosne«, dr Fehim Nametak je, između ostalog, rekao da je »nauka evidentirala blizu tri stotine pjesnika i pisaca kao stvaralaca na jednom od tri orijentalna jezika (arapskom, turskom i perzijskom) u Bosni i Hercegovini«.!) Takva postavka je sasvim realna ako imamo u vidu:

1) da je dr Hazim Šabanović u svojoj »Književnosti Muslimana BiH na orijentalnim jezicima«²⁾ obradio, odnosno naveo oko dvije stotine trideset i devet književnika.

2) da je kod nas u zadnjih deset-petnaest godina istraživački rad na ispitivanju i proučavanju naše kulturne baštine osjetno uznapredovao zahvaljujući naučnim institucijama kao što su: akademije znanosti i umjetnosti, razni instituti, muzeji, arhivi, biblioteke i ostale visoke naučne i kulturno-prosvjetne ustanove, kao i naučnicima koji se bave tom problematikom kod nas, a koji nisu više usamljeni i rijetki pojedinci kao što su to bili: Ibrahim-beg Bašagić (1841—1902), haf. Mehmed Teufik Okić (1870—1933), dr Safvet-beg Bašagić (1870—1934), dr Abdurahman Mirza (Milivoj) Malić (1897—1935), Aleksije Olesnicki (1888—1943), hadži Mehmed Handžić (1906—1944), dr Hazim Šabanović (1916—1971), haf. Omer Mušić (1902—1973), Muhamed Tajib Okić (1902—1977) i još neki drugi. Sada su to ekipe i timovi mladih, savremeno obrazovanih i vrlo ambicioznih naučnih radnika, koji se, moglo bi se reći, pored istraživačkog rada profesionalno bave i proučavanjem i naučnom obradom književnih ostvarenja naših i našoj javnosti već poznatih književnika koji su pisali na orijentalnim jezicima. U stvari nastao je period za koji dr Rusmir Mahmutćehajić³⁾ kaže sljedeće:

1) Fejzulah Hadžibajrić: »Fadil-paša Šerifović, pjesnik i epigrafičar Bosne« — kraći prikaz doktorske disertacije dra Fehima Nametka (Glasnik VIS-a Sarajevo, br. 3/81. str. 323—328).

2) Dr Hazim Šabanović: Književnost Muslimana BiH na orijentalnim jezicima (Svjetlost, Sarajevo 1973. god.)

3) Mr Rusmir Mahmutćehajić: Ibrahim-Vehbi — kadija, pjesnik i epigrafičar (Anali Gazi Husrevbegove biblioteke Sarajevo, knjiga IV — Sarajevo 1976. god. str. 77.)

»Književno stvaralaštvo bosanskih Muslimana na turskom, arapskom i perzijskom jeziku značajan je i zanimljiv sudionik u općem kulturno-prosvjetnom mozaiku Jugoslavije. Međutim, još uvijek je taj dio našeg kulturnog nasljeđa pretežno neistražen i s dosta nejasnoća i nedorečenosti, počev od ustanovljavanja polazišnih kriterija za određivanje i prosuđivanje pisaca i njihovih djela, određivanja položaja i uzajamnosti u odnosu na druge jugoslovenske književnosti pa do niza nerazjašnjenih pitanja u vezi s djelima i životopisima mnogih od tih pisaca. Sadašnje i buduće generacije uz tu književnost baštinit će i dug da se ona sistematično i uz konišćenje savremenih znanstvenih postupaka obrađuje i tako učini dostupnijom našoj i svjetskoj javnosti«.

Da je to tako svjedoče brojne studije naših mladih naučnika iz toga područja, kao što su magistarski radovi, doktorske disertacije i dr.

3) da je kroz cijeli turski period i kasnije kod nas knjiga bila uvijek cijenjena i da nije bilo gotovo nijednog većeg naselja (palanke, kasabe i grada) u kome su živjeli Muslimani, a da u njemu nije bila bar po jedna privatna ili javna biblioteka. Privatne biblioteke su najčešće posjedovali obrazovaniji pojedinci, a javne biblioteke su obično postojale uz džamije, medrese (vjersko-obrazovne škole), tekije i sl.

Kada se to ima u vidu onda i procjena Hifzije Hasandedića o broju biblioteka u Mostaru za vrijeme turske vladavine⁴⁾ djeluje vrlo realno kada kaže:

»Rezimirajući sve ovo što smo naprijed izložili može se zaključiti da je u Mostaru, za vrijeme 400-godišnje turske vladavine, osnovano više od 300 javnih i privatnih biblioteka koje su posjedovale bar po nekoliko knjiga na orijentalnim jezicima, pretežno iz islamistike«.

Broj od tri stotine naših ljudi koji su pisali na orijentalnim jezicima, do koga je došao dr Fehim Nametak, vjerovatno nije i konačan, kao što nije konačan ni broj dosad registrovanih djela koja su napisali ti naši ljudi. Da je to zbilja tako može nam, kao dokaz, poslužiti slučaj sa Sulejmanom Fikri Ertenom, koji, sigurno, nije jedini.

H. Mehmed Handžić je bio prvi koji je kod nas nešto zabilježio o Sulejmanu Fikriji. Tu svoju zabilješku Handžić je napisao poslije izlaska iz štampe njegove knjige »Književni rad bosansko-hercegovačkih muslimana« 1934. godine, i to na osnovu prve Sulejmanove štampane knjige o stilistici turskoga jezika »İlmi belāgatdan beyān ve bedī hulaşasi«. Ova zabilješka o Sulejmanu Fikriji kao i zabilješke o drugim našim književnicima koje je naknadno otkrio, trebale su poslužiti Handžiću za drugo, prošireno izdanje njegove navedene knjige do koga nije nikad došlo.⁵⁾

⁴⁾ Hifzija Hasandedić: Muslimanske biblioteke u Mostaru (Anali Gazi Husrevbegove biblioteke Sarajevo, knjiga I — str. 107—112, Sarajevo 1972. god.)

⁵⁾ Do kopije Handžićeve zabilješke o Sulejmanu Fikriji Ertenu došao sam poslije upornog traganja preko dra Muhameda Hadžijahića i haf. Mahmuta Traljića, kojima sam osobito zahvalan.

Dr Hazim Šabanović je u svojoj »Književnosti Muslimana BiH na orijentalnim jezicima« na str. 607. pod rednim brojem 158. donio kratak prikaz o Sulejmanu Fikriji isključivo na osnovu Handžićeve navedene zabilješke (neobjavljene).

To je sve što je, koliko je meni poznato, dosad napisano i objavljeno o Sulejmanu Fikriji Ertenu kod nas.

Iako poslije završenog školovanja u Istanbulu nije više dolazio u svoj Račić, gdje je imao bližu rodbinu i prijatelje iz djetinjstva, Sulejman je ipak održavao redovne veze s njima. S prijateljima i rodbinom se dopisivao i nekim je slao i svoje štampane knjige. Među njima je bio i moj otac, haf. Mehmed-Hulusi (1878—1952). Prve Sulejmanove knjige, štampane do 1940. godine, upoznao sam u očnoj mi biblioteci. Kada sam se počeo ozbiljnije baviti i družiti s knjigom saznao sam da je naučni i književni rad Sulejmanov nepoznat našoj naučnoj javnosti i šire. Tada sam osjetio veliku želju da tu nešto učinim i da, prema svojim skromnim mogućnostima, našoj javnosti predstavim Sulejmana Fikri Ertena i ukažem na njegovo djelo, ako ništa drugo, ono bar da podstaknem nekoga koji će Sulejmana Fikriju i njegovo veliko istraživačko i naučno djelo i rad stručno obraditi i predstaviti ga našoj javnosti onako kako to on zaslužuje i tako mu dati ono mjesto među našim naučnicima i književnicima koje mu pripada.

Zahvaljujući velikoj susretljivosti i razumijevanju dra Muzaffera Ertena, Sulejmanovog sina, koji živi i radi u Istanbulu, u mogućnosti sam da konačno ostvarim svoju veliku želju.⁶⁾

